

Ikona hrvatske moderne – zagrebačka crkva svetog Blaža

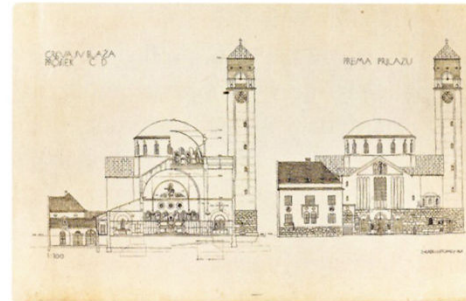
Njezina povijest od 19. stoljeća do 21. stoljeća – izložba u Muzeju grada Zagreba, Opatička 20. Otvorena do 25. rujna 2016.

Postava izložbe kustosica Vesna Vrabec

AKO PROMATRAMO POVIJEST NAVE-
dene crkve, ona počinje osamde-
setih godina 19. Stoljeća. Kada se
pojavi potreba osnivanja župe radi pove-
ćanja broja stanovnika u zapadnom dijelu
grada. Edvard Suhin 1886. Godine izradio
je Elaborat o osnivanju novih župa. Prva sv.
Blaža u Primorskoj ulici a druga Sv. Križa
između Savske i Petrinjske. On je darovao
zemljište prebenda sv. Križa u Primorskoj.
Nadbiskupski duhovni stol 1889. Godine
donosi odluku o osnivanju župe sv. Blaž.
Osnovan je i građevni odbor koji je trebao
brinuti o provedbi natječaja i gradnji kom-
pleksa. No do ostvarena svega toga proći će
i još uvijek prolazi mnogo vremena. Na pr-
vom natječaju, niti jedan projekt nije zado-
voljio. Stoga je odbor zatražio da arhitekt
Josip Vancas izradi projekt za crkvu, što je
on učinio 1897., a godinu dana kasnije do-
bivena je građevinska dozvola ali gradnja
nikad nije započela.

Konačno, nakon burnih rasprava gra-
đevni odbor raspisao je 1908. godine no-
vi natječaj. Pristiglo je 9 projekata, a prvu
nagradu pod šifrom »Deo« dobio je arhi-
tekt Viktor Kovačić. U ožujku 1908. Kova-
čić potpisuje ugovor o izradi projekta i nad-
zora nad gradnjom U izvedbenom projektu
kupola gubi stožasti oblik te postaje armi-
rano betonska kupola. Nakon otkrića ar-
miranog betona 1906. (arhitekt Monier). To
je prva kupola promjera oko 18m. Građev-
ni odbor nije vjerovao Kovačiću u njegov
statički proračun, pa su angažirali inženje-
ra Milana Čalogović. Navodno je prvu noć
Viktor Kovačić proveo pod kupolom u cr-
kvi da dokaže da se neće urušiti.

Vrijednost projekta je u čitavom malom
urbanizmu. On odmiče crkvu od prilaza,
stvara omaleni trg, zvonik postavlja boč-
no, predviđa probijanje nove ulice (danas
Kordunske), što se i ostvarilo. Gradnja za-
počinje 19. srpnja 1911, a uporabna dozvola
postala je važeća 14. srpnja 1914. Blagoslov
crkve obavio je 28. ožujka pomoćni biskup
zagrebački dr. Dominik Premuš.

Viktor Kovačić zadužen je besplatno
napraviti provizorno uređenje crkve. Voj-
ta Braniš napravio je božićne jaslvice s pre-
ko 200 figura i puk obučen u hrvatske na-
rodne nošnje, 1916. godine. A slikar Ljubo
Babić naslikao je sv. Blaža o Krista u grobu.
Zbog rata i poratne krize uređenje crkve
se nastavlja 1923. godine. Kovačić je izra-
dio detaljne nacрте za glavni i dva pokraj-
na oltara, klupe i ispovjedaonice. Izenada
umire 21. Listopada 1924. godine u dobi od
50 godina. Rad nastavlja njegov učenik Al-
fred Albini, koji realizira klupe. Zatim do-
lazi arhitekt Stjepan Hribar koji 1926. godi-
ne nastavlja te je glavni oltar postavljen za
Božić 1932. godine.

Umjetnički odbor pokrenuo je akciju da
se dovrše pokrajnji oltari, koje je izradio ki-
par Ivo Kerdić 1942. godine i 1943. godine.

Sve do 1995. godine kada je raspisan natje-
čaj za idejno uređenje unutrašnjosti ali pr-
va nagrada nije dodijeljena. Arhitekt Želj-
ko Kovačić je prve planove izradio 1883., a
1899. potpisuje ugovor o izradi nacрта ko-
ji je organizirao tim umjetnika koji provo-
di njegov projekt.

Nažalost crkva niti nakon više od 100
godina nije dovršena. Prema riječima žu-
pnika Sekelja, svi troškovi znatno prema-
šuju prihode od milodara župljana. Grad
Zagreb ne želi ni u čemu sudjelovati, iako
bi umjesto koje fontane mogli dovršiti.

Ostaje nam na kraju da citiramo riječi
sv. Blaža i citat koji je postavljen iznad glav-
nog oltara: »Kako može oko, koje je ugleda-
lo svijetlo, oppet uzljubiti tamu«.

Vlado Petričević, dipl. ing. arh.